SPRAWOZDANIE Z X MARSZU GOLGOTY WSCHODU WE WROCŁAWIU

w dniach 24-25.04.2025

24.04.25 delegacje Oddziałów Związku Sybiraków zjechali się z całego kraju i zostali zakwaterowani w hotelu Ibis. Zaszczycili nas również swoją obecnością członkowie Sojuszu Bałtyckiego z Litwy, Łotwy i Estonii. Po kolacji w sali konferencyjnej odbyło się posiedzenie Zarządu Głównego Związku Sybiraków wraz z Prezesami Oddziałów ZS z całego kraju.

Dla gości chętnych nie uczestniczących w posiedzeniu odbył się spacer po Wrocławiu na który zaprosiła Nijola Stankiewicz-Latosik.

25.04.25 odbyła się główna uroczystość, która przebiegała dwuetapowo:

I część godz.10.00-11.00 Msza święta koncelebrowana w intencji Zesłańców Sybiru w kościele

pw. św Bonifacego na placu Staszica 4 we Wrocławiu

II część godz. 11.00-13.30 pod pomnikiem Zesłańcom Sybiru.

Ad części I

Po wprowadzeniu Pocztów Sztandarowych i sztandaru wojskowego do kościoła ks dr **Jerzy Żytowiecki** przywitał Metropolitę Wrocławskiego ks. **Abp Józefa Kupnego** głównego celebransa uroczystej Mszy św oraz księży kapelanów koncelebrujących.

Następnie przywitał Sybiraków reprezentujących **Litwę, Łotwę i Estonię** ,którzy wspólnie z nami doświadczali okrucieństwa bolszewickich oprawców, Sybiraków-delegatów Oddziałów Związku z całej Polski, a wśród nich Prezesa Zarządu Głównego Związku Sybiraków-Kordiana Borejkę.

W dalszej części witał przedstawicieli władz rządowych i samorządowych, wojska i policji na czele z p. **Generałem Markiem Brzezichą** i p. inspektorem **Norbertem Kurendą**. Witał też przedstawiciela Kuratorium p. **Sławomira Strzeleckiego**, Dyrektora IPN dr **Kamila Dworaczka,** p**.Kamilę Jasińską, p. Marka Mutora** vice Dyrektora Ossolineum, p**.Roberta Pawliszkę** wice dyrektora WCRS, p. **Dominika Rozpędowskiego** wice prezesa Stowarzyszenia Odra-Niemen, p.**Antoninę Kużaj** prezeskę Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru, przedstawicieli gminy Kobierzyce p. **Annę Wilisowską** i **Macieja Żygadłę**, Chorągiew Centrum Szkolenia Wojsk Inżynieryjnych i Chemicznych, sztandary instytucji i szkól, żołnierzy i kombatantów, nauczycieli ,młodzież szkolną, parafian i mieszkańców Wrocławia.

Po powitaniach rozpoczęła się liturgia Mszy św, której przewodniczył **Abp Józef Kupny** wraz z **ks.Wojciechem Tokarzem**, **ks.Jerzym Żytowieckim**, **Ks Januszem Radzikiem.** Po Ewangelii wg św Jana poruszająca homilię wygłosił **Abp.Józef Kupny**. Sprawowana obecnie Eucharystia i związana z nią ogólnopolska uroczystość Marsz Golgoty Wschodu upamiętnia ofiary bolszewickiej zbrodni dokonanej na naszym narodzie. Zbiega się ona z obchodami piątku w

oktawie Wielkanocy. Grób i zmartwychwstanie Chrystusa kierują nasze myśli ku rodakom, których droga na Sybir była drogą przez ciemną dolinę i wrzuceniem do grobu ludzi ledwie żywych.

Chcemy przypominać zwłaszcza młodemu pokoleniu o heroizmie ofiar i bestialstwie oprawców.

Oddajemy hołd wszystkim ofiarom sowieckich zbrodni, bohaterskim matkom i ojcom, którzy w heroiczny sposób walczyli o przetrwanie dzieci.

Zacytował list od Prezesa Związku Sybiraków we Wrocławiu **Ryszarda Janosza** ”Dzięki poświęceniu, patriotyzmowi i głębokiej wierze w Pana Boga stało się możliwe nasze przeżycie, zachowanie polskości i powrót do Polski”. Zmartwychwstanie Chrystusa jest zwycięstwem nad grzechem i prowadzi do zwycięstwa heroizmu nad bestialstwem. Modlimy się za tych co ocaleli a dla wszystkich ,którzy utracili życie na nieludzkiej ziemi prośmy o wieczną nagrodę w niebie. Amen. Modlitwę wiernych odczytała p. Antonina Kużaj ze Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru. Po błogosławieństwie i wyprowadzeniu sztandaru wojskowego i pocztów sztandarowych uczestnicy udali się na plac Strzelecki pod pomnik **Zesłańcom Sybiru**.

GODZINA 11.00 Ad części II

Po wprowadzeniu Sztandaru i pocztów sztandarowych, odegraniu Hymnu Rzeczpospolitej Polski rozpoczęto II część uroczystości. Narrator **p. Marek Kosendiak** ogłosił że X **Międzynarodowy Marsz Golgoty Wschodu** został objęty Honorowym Patronatem Szefa Urzędu ds.Kombatantów i Osób Represjonowanych Ministra **Lecha Parella**, Wojewodę Dolnośląską p. **Annę Żabską**, Marszałka Województwa Dolnośląskiego p. **Pawła Gancarza**, Prezydenta Wrocławia p. **Jacka Sutryka,** Dolnośląskiego Kuratora Oświaty p**. Ewę Skrzywanek** i Dyrektora Oddziału IPN we Wrocławiu p. **Kamila Dworaczka.** Asystę wojskową uroczystości zapewniło Centrum Szkolenia Wojsk Inżynieryjnych i Chemicznych,oprawę muzyczną Orkiestra Wojewódzkiej Komendy Policji. Dowódcą uroczystości była kpt **Ewelina Gankowska**. Dowódcą pocztu chorągwianego był ppor **Mateusz Dudzik**, a kompanią honorową dowodził ppor **Jakub Ostropolski.**

Następnie narrator poinformował, że Abp **Józef Kupny** nie może zostać z uwagi na wyjazd do Dachau. Ze względu na to, że nie wszyscy zebrani pod Pomnikiem mogli uczestniczyć w części I, zostali przywitani przez Prezesa ZS Oddział Wrocław Ryszarda Janosza obecnie p. Ryszard Kessler wiceprezydent Wrocławia i p. Igor Wójcik Pełnomocnik Wojewody Dolnośląskiej ds. Kombatantów. Jeszcze raz przywitał kapelanów, Sybiraków z całej Polski i z Litwy, Łotwy i Estonii wraz z prezesem Zarządu Głównego ZS Kordianem Borejko oraz wszystkich nie wymienionych uczestników.

PRZEMÓWIENIA OKOLICZNOŚCIOWE

Pierwszy głos zabrał Prezes Zarządu Głównego **p.Kordian Borejko.**

W przejmującej przemowie wspomniał drugą wywózkę jedną z czterech wielkich deportacji w bydlęcych wagonach bez elementarnych warunków higienicznych, której wielu nie przeżyło. W sześciu masowych deportacjach wywieziono 1350 tys. osób w tym ok. 140 tys. polskich dzieci. Tylko dzięki bohaterskim matkom udało się pewnej części przeżyć. Z wojskiem gen Andersa

wyprowadzono ok 17 tys. sierot. Dlatego dziś z szacunku dla zmarłych i w imieniu żyjących zesłańców syberyjskich p. Prezes zwrócił się do rodaków o prawdziwą zgodę narodową. Niech ten głos pamięci i bólu stanowi przesłanie środowiska sybirackiego, ku pomyślności naszego kraju. Następnymi mówcami byli: viceprezydent Wrocławia **Ryszard Kessler** i Dyrektor oddziału IPN dr **Kamil Dworaczek**. Następnie odczytano list Szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych i głos zabrał przedstawiciel delegacji litewskiej **Gvidas Rutkauskas**, który przedstawił cierpienia deportacyjne narodów bałtyckich. Pozdrowił wszystkich uczestników od bałtyckich Sybiraków.

WRĘCZENIE ODZNACZEŃ:

Decyzją Ministry Kultury i Dziedzictwa Narodowego p. **Hanny Wróblewskiej** na podstawie Ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach, w uznaniu zasług dla pamięci narodowej zostały nadane medale „**Opiekun miejsc Pamięci Narodowej**" niżej wymienionym osobom:

- Pani **Stanisława Szarycz**
- Pa**n Roman Janik**
- **Ryszard Janosz**

Medale wręczył Pełnomocnik Wojewody Dolnośląskiego ds. Kombatantów p. I**gor Wójcik** w asyście prezesa Związku Sybiraków p. **Kordiana Borejki.**

Szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych w uznaniu szczególnych zasług w kultywowaniu pamięci w walce o niepodległość Ojczyzny nadał medal „**Pro Bono Poloniae"** oraz medal **Pro Patria**" niżej wymienionym osobom:

Pro Bono Poloniae:

- **Danuta Kołodziejska** z-ca Prezesa Zarządu Oddziałów Związku Sybiraków w Toruniu

Pro Patria:

- **Ewa Szostak**
- **Jan Marcinkiewicz**

Medale wręczył Pełnomocnik Wojewody Dolnośląskiej ds. Kombatantów p. **Igor Wójcik** w asyście prezesa Związku Sybiraków p**. Kordiana Borejki.**

Prezes Zarządu Głównego Kordian Borejko, na podstawie Uchwały Zarządu z dnia 03.03.2025. wyróżnił **Złotą Odznaką Honorową** za Zasługi dla Związku Sybiraków następujące osoby:

- **Annę Szarycz**
- **Aleksandrę Chojentę**
- **Łucję Brzozowską – Bojdę**

Odznaczenia wręczył Prezes Zarządu Głównego Kordian Borejko w asyście p. Ryszarda Janosza.

MODLITWA EKUMENICZNA

Poprowadził ją ks. dr **Jerzy Żytowiecki** obejmując wszystkich Sybiraków, tych co zostali na nieludzkiej ziemi i tych, którym udało się przyjechać do Polski.

APEL PAMIĘCI

Wygłosiła go mjr **Katarzyna Kulczyńska** wzywając do Apelu wszystkich zesłańców rozproszonych po terytorium sowieckiej nieludzkiej ziemi. Po tym nastąpiła **Salwa Honorowa**

SKŁADANIE WIEŃCÓW i WIĄZANEK KWIATOWYCH POD POMNIKIEM

Kolejno kwiaty składali:

- Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków-**Kordian Borejko**
- Zarząd Oddziału Wrocławskiego Związku Sybiraków-**Ryszard Janosz i Roman Janik**
- Delegacje Sybiraków **z Litwy, Łotwy i Estonii**
- W imieniu Wojewody- **Igor Wójcik**
- W imieniu Marszałka Województwa Dolnośląskiego
- W imieniu Prezydenta Wrocławia **Ryszard Kessler**
- Dowódca Garnizonu Wrocław gen **Marek Brzezicha**
- W imieniu Komendanta Wojewódzkiego Policji inspektor **Norbert Kurenda**
- Dyrektor IPN dr **Kamil Dworaczek**
- Dyrektor Ośrodka Pamięć i Przyszłość p.**Andrzej Jerie**
- Wicedyrektor Ossolineum p.**Marek Mutor**
- Prezeska Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru p.**Antonina Kużaj**
- Związki kombatanckie
- Szkoły
- Mieszkańcy Wrocławia

Po złożeniu wieńców został odtworzony i odśpiewany **Hymn Sybiraków**

Uroczystość dobiegła końca. Sztandar wojskowy został wyprowadzony. Prezes Zarządu Oddziału Wrocław podziękował za udział w uroczystości i zaprosił poczty sztandarowe, harcerzy, młodzież szkolną i drogich gości do **Ciuchci** na tradycyjną grochówkę, a gości nocujących w hotelu do autobusu. Pomimo deszczu wszyscy dotrwali do końca. Jeszcze tylko wspólna fotografia z flagami **Sojuszu Bałtyckiego.**

opracowała Nijola Stankiewicz-Latosik